

VESOC-overeenkomst Energiekosten

De Vlaamse regering en de sociale partners, vertegenwoordigd in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen hechten belang aan de energiekosten. Via het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) maken zij afspraken om de gebruikerskosten voor energie op te volgen en, waar mogelijk en wenselijk, te beperken.

Het initiatief voor deze VESOC-overeenkomst is ontstaan in de schoot van de Ondernemingsconferentie van 2003. Daar engageerde de Vlaamse Regering zich om een benchmarking van de energiekosten uit te voeren met de omliggende landen. Indien hieruit een concurrentienadeel zou blijken voor de Vlaamse bedrijven, zou de regering de resultaten bespreken met de betrokken sectoren met het oog op remediëring. De benchmarkingstudie werd begin 2005 opgeleverd en de SERV bracht hierover in juli 2005 aanbevelingen uit.

Ondertussen zijn de energiemarkten en het energiebeleid in Vlaanderen en in de omliggende landen geëvolueerd. Daarom kwamen vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering en de sociale partners begin 2008 opnieuw samen om te bekijken welke initiatieven zinvol zijn in het licht van de nieuwe ontwikkelingen. In het kader van VESOC maken zij nu afspraken om enerzijds de opvolging van de energiekosten concreet vorm te geven en anderzijds initiatieven te nemen voor de beheersing van de energiekosten. Ook zonder geactualiseerde benchmarkingstudie bleek het immers mogelijk om actievelen aan te duiden, waar de Vlaamse Regering en de sociale partners nu reeds engagementen kunnen opnemen.

1. Structurele monitoring van elektriciteitskosten

De Vlaamse Regering en de sociale partners erkennen de noodzaak van een structurele monitoring van de totale elektriciteitskosten voor de gebruikers en van de componenten waaruit deze elektriciteitskosten bestaan. Deze monitoring vereist een inzicht in de prijsvormingsmechanismen op de binnenlandse en internationale energie- en koolstofmarkten.

De VREG, de Vlaamse reguleringsinstantie voor de elektriciteits- en gasmarkt, werd belast met de opdracht te bestuderen onder welke voorwaarden en omstandigheden een monitoringopdracht kan uitgevoerd worden. Een effectieve benchmarkingstudie vergt de ontwikkeling en de toepassing van een adequate en robuuste methodologie en naar alle waarschijnlijkheid ook samenwerking met andere regulatoren of andere instanties. Omwille van consistentie is het noodzakelijk om steeds eenzelfde basismethodologie te gebruiken en de gebruikte methodologie zo mogelijk verder te verfijnen. Kennisopbouw is hierbij essentieel.

De VREG zal de sociale partners betrekken bij de studie over de opmaak van een monitoringmethodiek. Ook zullen de sociale partners via periodieke informatievergaderingen op de hoogte gehouden worden van de resultaten van de monitoring, van zodra deze aangevat kan worden.

De focus van de monitoring zal verschillend liggen voor de diverse types van afnemers die gemonitord worden.

Wat de gezinnen en kleinere professionele gebruikers op laagspanning betreft, zal de focus liggen bij het in de tijd opvolgen van de totale elektriciteitskosten en van de essentiële kostencomponenten in Vlaanderen. Het is voor deze afnemers weinig zinvol om vanuit Vlaanderen een internationale benchmark uit te voeren, aangezien de meerderheid van deze afnemers niet onderhevig is aan internationale concurrentie.

Voor grote elektriciteitsverbruikers, waarvoor de prijzen sterk variëren in functie van het tijdstip van contracteren, het contracttype, de onderhandelingspositie van de verbruiker, etc. zal de monitoring vooral gericht zijn op het opvolgen van de evolutie van de verschillende componenten van de elektriciteitskosten en dit afgezet tegen de evolutie van deze kosten in een aantal geselecteerde landen.

Bij beide benchmarks is het van belang om breder te kijken dan een monitoring van energieprijzen alleen. Daarom dient deze prijzenmonitoring op kwalitatieve wijze gekaderd te worden in een bredere context waarbij rekening gehouden wordt met onder andere de totale bedrijfslasten en de sociale en ecologische randvoorwaarden.

De sociale partners engageren zich om mee te werken aan de samenstelling van een eventueel gebruikerspanel, dat ingezet kan worden voor de gegevensverzameling.

2. Toetsing van nieuwe energieregelgeving

Gezien het belang van de energiekosten voor de koopkracht van de gezinnen en voor de competitiviteit van de bedrijven, houdt de Vlaamse Regering, bijvoorbeeld in de nota aan de Vlaamse Regering bij de eventuele invoering of wijziging van energieregelgeving of in de reguleringsimpactanalyse ervan, terdege rekening met het effect op de energieprijzen. De Vlaamse Regering zal rekening houden met de impact op de energiekosten zowel van energiegerelateerde beleidsmaatregelen in het algemeen, als van sociale en ecologische openbaredienstverplichtingen, ondersteuning van warmtekrachtkoppeling en groene stroom, alsook, desgevallend, van heffingen in het bijzonder.

Gezien het sociaal-economisch belang van energiegerelateerde regelgeving, zal de Vlaamse Regering terzake relevante voorontwerpen van decreet of van besluit van de Vlaamse Regering ter advies voorleggen aan de SERV.

3 Efficiënte inzet van openbare dienstverplichtingen

Volgens de Vlaamse Regering en de sociale partners zijn openbare dienstverplichtingen noodzakelijk in een geliberaliseerde energiemarkt. Wel moet ernaar gestreefd worden om, uitgaande van de diverse doelstellingen van de openbaredienstverplichtingen, de openbaredienstverplichtingen zo effectief en efficiënt mogelijk te organiseren. Op deze wijze kunnen de kosten voor de realisatie van de doelstellingen van de openbaredienstverplichtingen worden beperkt, evenals hun invloed op de energieprijzen. Dit laatste is uitermate belangrijk o.a. in het licht van de ambitieuze ecologische lange termijn doelstellingen, de stijgende prijzen op de internationale energiemarkten en de concurrentiepositie van de Vlaamse ondernemingen.

De sociale partners engageren zich om in het kader van de SERV de bestaande sociale en ecologische openbaredienstverplichtingen op hun effectiviteit en efficiëntie door te lichten. Daarbij zullen de openbaredienstverplichtingen ook bekeken worden in het licht van de verwachte lange termijn evoluties op internationaal, Europees, Belgisch en Vlaams niveau en in het licht van de ervaringen in andere regio's. De prioriteit zal gaan naar de openbaredienstverplichtingen met de grootste (verwachte) impact op de energieprijzen. De sociale partners kunnen bij hun doorlichting gebruik maken van relevante informatie en onderzoeksresultaten verzameld door of in opdracht van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Regering en de sociale partners zullen de analyse en de aanbevelingen van de SERV over de openbaredienstverplichtingen in het kader van VESOC bespreken.

De discussie over de openbare dienstverplichtingen moet leiden tot een breed gedragen en coherente visie op de inzet van openbaredienstverplichtingen en tot een getrappt plan om de openbaredienstverplichtingen waar mogelijk effectiever en efficiënter te maken. Aanpassingen aan de openbaredienstverplichtingen zullen bij voorkeur stapsgewijs en geclusterd gebeuren, teneinde de aanpassingskosten te beperken en de stabiliteit, de rechtszekerheid en de investeringszekerheid te

verhogen. Hierbij wordt er gewaakt over het behoud van de sociale, ecologische en ecologische doelstellingen die deze openbaardienstverplichtingen beogen.

Verder blijft het een aanhoudende bezorgdheid om in het groenestroomcertificatensysteem de bodemkoersen voor de types hernieuwbare energie te baseren op de meest recente, getoetste informatie over de onrendabele toppen. Een coherent geheel van quota, boeteclausules en doelstellingen zal worden nagestreefd. Dit moet ervoor zorgen dat Vlaanderen zich kan inschrijven in de Europese doelstellingen voor het jaar 2020, met zorg voor een voldoende stabiel en rechtszeker regelgevend kader, teneinde investeerders de nodige garantie op rendabiliteit te geven en de kosten voor de elektriciteitsverbruikers te beperken.

4. Garanties voor marktwerking

Door betere marktwerking kan de basisprijs voor energie verlagen.

De sociale partners plannen om in de SERV te werken aan een 'toets voor marktwerking' die dienstig kan zijn bij bovenvermelde energietoetsing door de Vlaamse Regering. Zij zullen zich hiervoor onder andere baseren op het werk van de OESO. De ontwikkelde concurrentietoets zal door de SERV tevens worden toegepast op de bestaande energiewet- en regelgeving. Zo wordt nagegaan hoe het energiebeleid de marktwerking vandaag stimuleert, dan wel hindert.

Verder zullen de sociale partners in de SERV een analyse maken van de taken en werking van de reguleringsinstanties en economisch toezichtshouders die de jongste jaren in Vlaanderen zijn opgericht (elektriciteit, gas, water, media...). De analyseresultaten die relevant zijn voor de energiesector zullen met de Vlaamse Regering en met de VREG worden besproken.

De Vlaamse Regering zal bij de bevoegde overheden en instanties bijkomende aandacht vragen voor mechanismen om de dienstverlening en de efficiëntie van het netbeheer te verbeteren. Ook zal zij bij de bevoegde overheid aandringen op initiatieven om de transparantie en de vergelijkbaarheid van de geafficheerde en de gefactureerde tarieven te verhogen.

De Vlaamse Regering en de VREG zullen zich blijvend inzetten voor de sensibilisering van de marktactoren enerzijds en de huishoudelijke en professionele verbruikers anderzijds, teneinde een leverancierskeuze te vergemakkelijken.

5 Gunstige randvoorwaarden voor capaciteitsuitbreiding

Capaciteitsuitbreiding van elektriciteitsproductie in Vlaanderen is welkom en noodzakelijk, want dat kan de basisprijs van energie drukken door een verhoging van het aanbod. Voor zover de capaciteitsuitbreiding gepaard gaat met een differentiatie van het aanbod, verbetert bovendien de energievoorzieningszekerheid en is er ook een positief effect op de handelsbalans.

De Vlaamse Regering en de sociale partners engageren zich om samen te werken aan de creatie van randvoorwaarden die gunstig zijn voor uitbreiding van de productiecapaciteit.

Zij zullen onderzoeken en aanbevelingen formuleren over hoe de toelatingsprocedures voor nieuwe productiecapaciteit versneld en vereenvoudigd kunnen worden, onder andere door typevoorschriften wat ruimtelijke ordeningsrichtlijnen betreft en door beleidsafstemming tussen het energie-, milieu-, ruimtelijke ordenings- en havenbeleid en tussen de verschillende beleidsniveaus.

Zij zullen samen nadenken over de noodzaak en de gevolgen van netaanpassingen, uitgaande van de nieuwste inzichten wat de inpassing van decentrale energieproductie (smart grids) en intelligente meters (smart metering) betreft.

De Vlaamse Regering zal een solidariteitsmechanisme uitwerken opdat uitbreidingen van decentrale elektriciteitsproductie en/of distributienetten geen al te grote lasten zouden betekenen voor één of slechts enkele netbeheerders.

6 Bijkomende elementen van regionale regelgeving en overleg met het federale niveau

De Vlaamse Regering engageert zich om te bekijken wat binnen de Vlaamse energieregelgeving kan gebeuren om invulling te geven aan de hieronder vermelde bekommernissen. Als blijkt dat voor bepaalde punten eerder acties op het federale vlak aangewezen zijn, zal ze dit in haar overleg met het federale niveau onder de aandacht brengen:

- De gewesten zijn bevoegd voor de distributie van elektriciteit (= vervoer en levering van elektriciteit over netten met een spanning van lager dan of gelijk aan 70 kV). Onderzocht zal worden of het mogelijk is om in de regionale energiewetgeving de VREG te belasten met het toezicht op de doorrekening van kosten, nettarieven en heffingen aan de eindafnemers die zijn aangesloten op het distributienet. Het onderzoeken van volgende kostprijsselementen kan daarbij van belang zijn:
 - de doorrekening en vermelding van de bijdrage voor het groenestroom- en WKK-certificatensysteem, die door de leveranciers aan de eindafnemers aangerekend wordt;
 - de doorrekening van de heffingen en andere kostprijsselementen in de nettarieven of de vermelding ervan als toeslag.
- De bekommernis bestaat om de regionale verschillen inzake distributienettarieven te duiden.
- De aardgasmarkt blijkt niet goed te functioneren. Soms worden na een offerteaanvraag geen offertes aangeboden.
- Er zou ook zo snel mogelijk duidelijkheid moeten worden gecreëerd over de wijze waarop de overdracht van de tariefbevoegdheid voor het distributienet naar de gewesten zal verlopen.